

*Post peccatum juste ricendo, merito creduntur per Domini sanguinem ab extremo suppicio liberati, ubi non ait tantum a suo peccato, sed ab extremo suppicio, et cum dicit, creduntur, non de opinione, aut fide tantum humana, sed de fide Christiana loqui videtur. Praeterea Hilarius, in Ps. 119, Adam (inquit) *venia reservatus et glorificatus in Christo est*, et Hieronymus ad Ephes. 4, in illa verba : *Recapitulare omnia in Christo*, dicit, quod Adam, e *Paradiso ejectus*, per *Salvatorem revocandus erat*. Unde Matth. 20, inter primos Patriarchas illum numerat. Et cap. 16, in fin., dicit : *Adam primum liberatum esse per Adam secundum*. Et Nazianzenus, orat. 31, circa cap. 19 Matth., de Adam et Eva dicit : *Utrumque serpens decepit : utrumque Christus passione sua salute donavit*, et idem fere habet orat. 39, circa fin., et indicat Tertullianus, l. 2, contra Marcion., cap. 10.*

17. Accedunt Leo papa et Anselmus.—Atque hinc Leo IX, in cap. *Hi duo*, de Consecrat., distin. 1, dixit : *In Christo resurgentem, resurrexit lapsus ille Protoplatus* : et Anselmus, l. 2, *Cur Deus homo*, cap. 16, circa medium. Adam (inquit) et Evam ad illam pertinuisse redemtionem, dubitandum non est. Loquitur autem de redemptione non solum quoad sufficientiam, sed etiam quoad efficaciam, quia subjicit. *Quavis hoc auctoritas divina aperte non pronuntiet*; etenim redemtionem omnium, et consequenter etiam parentum primorum, per Christum sufficienter factam, apertissime divina auctoritas pronuntiat : efficacem ergo dicit Anselmus non aperte pronuntiare : quia (ut dixi) licet de remissione peccati Adae aperte loquatur, non ita de perseverantia in gratia. Subdit tamen Anselmus optimam congruentiam, dicens : *Incredibile quoque videtur, quando Deus illos fecit, et proposuit immutabiliter, facere de illis omnes homines quos ad cœlestem civitatem assumpturus erat, quod illos duos ab hoc excluderit proposito*.

18. Item Athanasius et alii. — Idem confirmat late Athanasius, serm. de Passion. et cruce Domini, ante medium, ubi referens antiquam traditionem, quod Adam fuerit sepultus in Calvariae loco, addit : *Quod si ita res habet, miror loci proprietatem, congruum enim erat Dominum, cum vellet revocare primum Adam, in eo loco pati*, et infra : *Necesse enim est, resurgente Salvatore, resurgere etiam cum eo, et ipsum Adamum*. Unde omnes Patres qui dixerunt Adamum fuisse sepultum in loco Calvariae, sentiunt, non sine mysterio esse factum : quia Adam efficaciam sanguinis

primus experturus erat, ut specialiter explicavit Epiphanius, hæres. 46, et alios allegavi in 3. p., q. 46, art. 10, in Comment. Et simile mysterium in sepulchris posteriorum Patriarcharum considerat Augustinus, q. ibid. in Gen. Possunt etiam hic addi Patres, qui scribentes de descensu Christi ad inferos, et redditu ejus, primum numerant Adam inter eos, qui cum Domino surrexerunt. Illa enim duo jungit Athanasius ibi : et idem habet Origenes, tract. 83, in Matth., circa cap. 27, aliquantulum ante finem. Et Cyprianus, serm. de Resurrect. Domini; et optime Macharius, hom. 11, et recentiores passim.

19. Corrobatur tandem eadem tertia pars ponderando amplius citatum locum Sapient. 10.

— Ex quibus omnibus constat, nunc non solum esse verum, quod Augustinus dixit, fere universam ecclesiam ita sentire de salute Adæ, verum etiam, totam Ecclesiam absolute in hanc sentimentam jam conspirasse. Addo etiam, dictos Patres tacite interpretari verba illa Sapientis, *Eduxit illum a delicto suo*, ut non solum de eductione ad statum gratiæ, sed etiam ad statum gloriæ intelligenda sint. Et revera est valde consentaneum intentioni Sapientis : conculserat enim in cap. 9 : *Per sapientiam sanctorum esse quicunque placuerunt Domino a principio, et in omni præterito tempore*. Et statim in principio cap. 11, incipit numerare ab Adamo. Ex mortuis autem non dieuntur simpliciter placuisse Domino, qui ad tempus aliquod justificati sunt, sed qui in gratia deceserunt : illi enim soli Deo simpliciter placuerunt. Inter hos ergo numerat Adamum : et quia maxime videri posset, ejus saluti obstat posse primum ejus delictum : ideo specialiter declarat per sapientiam ab illo liberatum esse. Additque, *Sapientia custodivit illum*, utique a damnationis malo : propter quod inter sapientes numerari meruit. Denique mihi probabiliter indicatur in illis verbis, Adam, postquam sui delicti penitentiam egit, iterum a gratia Dei non cecidisse. Nam loquens Sapiens in singulari, *de suo delicto*, indicat non habuisse aliud, quamvis potuerit etiam per antonomasiem de illo primo peccato singulariter loqui. Denique congruentia ad hanc veritatem confirmandam, plures a Patribus afferuntur, eosque referendo satis indicate sunt. Neque ulla ratio dubitandi in contrarium occurrit.

20. Quod de Adamo in hoc secundo puncto resolutum est cum eadem fere certitudine accipiendum de Eva, probatur. — Solum queri potest, an idem, et cum eadem certitudine sit

de Eva sentiendum ? Respondeo, idem et fere cum eadem certitudine esse de Eva sentiendum. Probatur, quia multi ex dictis Patribus de utroque parente expresse loquuntur. Præsertim Augustinus, d. lib. 2, de Peccat. mort., cap. 34, et refertur in capite *Sicut primi*, de Poenit., dist. 4. Tertullianus, lib. 2. contra Marci., cap. 23, Nazianzenus, orat. 31, et Anselmus, lib. 2 *Cur Deus homo*, cap. 16, quorum verba supra recitata sunt. Eisque addi potest Ambrosius, lib. de Isaac, cap. 5, ubi specialius de Eva loquitur. Unde quamvis Sapiens de solo Adam expresse loquatur, sub illo Evam comprehendit : quia unum veluti ædequatum principium generis humani extiterunt. Item ad hoc ponderat Hugo Victorinus, Gen. 3, verba illa Dei ad serpentem : *Inimicitias ponam inter te et mulierem, ipsa conteret caput tuum* : ex iis colligens Evam redisse in Dei amicitiam, et dæmonem tandem viciisse. Estque probabilis illatio. Nam licet illa verba forte non sint dicta principaliter de Eva in

FINIS LIBRI QUARTI DE AMISSIONE STATUS INNOCENTIÆ.

ELENCHUS CAPITUM LIBRI QUINTI

DE STATU, QUEM HABUSSENT IN HOC MUNDO VIATORES, SI PRIMI PARENTES NON PECCASSENT.

CAP. I. Quomodo propagarentur homines in statu innocentiae, si Adam non peccasset.

CAP. II. An in statu innocentiae virginitas perpetuo servanda esset.

CAP. III. Nonnulla dubia circa filiorum procreationem in statu innocentiae breviter expediuntur.

CAP. IV. Quanta, et qualis hominum multiplicatio in statu innocentiae fieret.

CAP. V. Utrum in statu innocentiae homines generarentur perfecti quoad corpora, vel quomodo consummatam illorum perfectionem consequerentur.

CAP. VI. Quibus rebus ad vitam conservandam homines in statu innocentiae uterentur.

CAP. VII. Quod genus vitæ corporalis, seu politicæ homines in statu innocentiae profiterentur.

CAP. VIII. An homines in statu innocentiae nascerentur in gratia, justitia et scientia perfecti.

CAP. IX. Utrum in statu innocentiae omnes homines in gratia confirmati nascerentur, et consequenter an omnes posteri Adami essent prædestinati, sive electi ex illo nascerentur.

CAP. X. Dubia quedam circa doctrinam superioris capitilis expediuntur.

CAP. XI. An in statu innocentiae, si perseveraret, excellentior esset hominum sanctificatio, quam sit in statu lapsæ naturæ.

CAP. XII. An statu innocentiae durante longo tempore homines in illo permanerent, et quomodo ad cœlestem gloriam transferrentur.

LIBER QUINTUS

DE STATU QUEM HABUISSENT

IN HOC MUNDO VIATORES,

SI PRIMI PARENTES NON PECCARENT.

Præsentis libri doctrina non solum curiosa, sed utilis. — Materia hujus libri curiosa magis, quam necessaria videri potest, eo quod sit de re incerta, quæ nūnquam fuit, nec futura est, nec nobis est revelata. Nihilominus tamen D. Thomas et alii theologi non omnino illam prætermiserunt, quia licet in se revelata non sit, in revelatis magna ex parte continetur, ex illisque deduci potest. Unde etiam fit, ut illius inquisitio magnam lucem ad cognoscendas poenas, quas humanum genus, propter peccatum Adæ incurrit, afferre possit. Propter has igitur causas diligenter inquirendum est, quomodo status innocentiae communicandus esset hominibus ab Adam procedentibus, ipso non peccante : et quem statum, seu modum vita in hoc mundo habere possent, vel etiam habituri essent, quantum ex his, quæ Deus in primis hominibus operatus est, et ex legibus, quas cum eis statuit, investigari potuerit. Ac denique quomodo ex illo statu, ad aliud feliciorem transferrentur, explicabimus.

CAPUT I.

QUOMODO MULTPLICARENTUR, SEU PROPAGARENTUR HOMINES IN STATU INNOCENTIAE, SI ADAM NON PECCASSET.

1. *Suppositio ad questionem expediendam.* — Ostenditur primo ex Gen. 1, 2, ex absurdo. — Tertio ex ratione D. Thomæ. — Supponit hæc quæstio, etiamsi Adam non peccasset, nihilominus genus humanum in plura individua multiplicandum fuisse. Quam suppositionem, tanquam rem certam, omnes theologi admittunt, quia sufficenter ostenditur ex divina benedictione. *Crescite, et multiplicamini*, Gen. 1. Quia illa benedictione data est homini-

bus, non occasione peccati, sed per se (ut sic dicam) propter bonum talis naturæ : ergo ducaret, haberetque effectum non interveniente peccato. Item incredibile est creasse Deum duos homines, ut si non peccarent, illi soli salverentur : si autem peccarent, multiplicarentur : ergo non est verisimile, perseverantibus in innocentia duobus primis hominibus, illos tantum fuisse futuros : essent ergo plures. Et in hoc sensu dicimus fuisse multiplicandos. Denique D. Thomas, 1 p., q. 98, art. 4, addit optimam rationem quia in humana natura propter perfectionem animæ rationalis, et immortalis, non tantum species, sed etiam singula individua sunt per se intenta ab auctore naturæ : ac proinde in statu innocentiae plura individua multiplicarentur.

2. *Objecio. — Solutio.* — Ex qua ratione solvit tacita objecio : quia multiplicatio individuorum solum esse solet in speciebus rerum corruptibilium, quia est necessaria ad specie conservationem : sed in statu innocentiae homines essent immortales : ergo multiplicatio plurium individuorum non esset necessaria ad conservationem speciei : ergo simpliciter non esset, quia ejus necessitas cessaret. Respondetur autem primo, naturam humanam de se esse corruptibilem, et ita ex se posotare individuorum multiplicationem, ac proinde non fuisse privandam hoc beneficio, etiamsi per donum justitiae singula individua perpetuitatem acciperent. Alioqui ne duo individua, sed unum tantum procreandum esset. Deinde dicitur, licet homo sit corruptibilis, animam ejus esse immortalem, et ex hac parte singulas animas esse per se, ac principaliter intentas, multo magis quam species singulas rerum, et formarum corruptibilium, et ita ratione animæ multiplicationem individuorum

CAP. I. QUOMODO PROPAGARENTUR HOMINES IN STATU INNOCENTIAE, ETC.

381

non tantum propter conservationem speciei, lis sine ruptione et divisione alicujus partis foeminei corporis, non potest perfici, quia non potest viri semen in uterum uxoris intrare : talis autem divisio incorruptioni corporis foeminae repugnabat ; tum etiam, quia partus foeminae non poterat esse sine dolore propter nimiam partium dilatationem, quæ ad foetum emittendum necessaria est : ergo non multiplicarentur homines in illo statu modo adeo imperfecto. Unde videtur sequi non fuisse tunc homines ab hominibus propagandos, sed immediate a Deo : quia non possunt homines, nisi dicto modo alios homines procreare : nec potest homo ab alio, quam a Deo produci, si ab homine non generatur.

4. *Prædictis incommodis Patres alii ducuntur.* — Propter has fortasse difficultates aliqui antiqui Patres docuerunt, multiplicationem hominum in statu innocentiae non fuisse futuram per naturalem generationis viam, sed per creationem. Ita docuit Gregorius Nissenus, lib. de Opific. hom., cap. 17, et Chrysostomus, hom. 48, in Gen., circa initium cap. 4, et lib. de Virg., c. 17, in fin. Damascenus, l. 2, c. 30, et lib. 4, cap. 25. Favet Augustinus, lib. 1, Gen. contra Manich., cap. 19. Ubi tractans verba illa, *Crescite, et multiplicamini*, ait, licet nobis ea ita spiritualiter accipere, ut in carnalem fecunditatem post peccatum conversa esse credatur. Idem sentit Euthymius, in Psal. 50, et Procopius, Gen. 4. Atque denique Hieronymus, epist. 22, ad Eustochium de Custodia Virginitatis saepe indicat usum conjugii per peccatum fuisse introductum, et in lib. 4 contra Jovinian., parum post medium, incertam rem esse existimans, in hanc partem magis inclinat. *Si objiceris (inquit) antequam peccarent, sexum viri, et foeminae fuisse divisum, et absque peccato eos potuisse conjungi, quid futurum fuerit incertum est.* Infra vero addit : *Quid nocebat si Paradisus nuptias recipit, et nulla est inter maritatum et virginem diversitas etiam in Paradiſo eos sociari.* Ex quo videtur conjecturam facere non fuisse futurum usum nuptiarum in Paradiſo, cum in illo non incepit, sed a principio conditionis humanæ virginitatem Paradiſus, et terra nuptias dederit.

5. Hoc ergo sit aliud hujus sententiae fundamentum præter illud, quod in principio positum est. Tertium sit Gregorii Nissenii, quia in statu post resurrectionem non erunt nuptiae, teste Christo Domino, Matth. 22, quia tunc, homines erunt sicut Angeli Dei in celo, ut idem Dominus ait, sed homines in Paradiſo